

NA POSESTVU BREST

Vse več
rženih
rožičkov

Razburljivo je puhala mlatilnica ob skladiščni zgradbi na posestvu Brest. Delavci, vsi prašni v obraz, so pogledovali proti kolegu na podstrešju (z masko), ki je hitel metati žito na mlatilnico. Kljub izjemno napornim dnem, ko so našli kar po štirinajst vročih, prašnih, prepotenih in utrujenih ur, so v pripekajočem opoldnevu hiteli, da bi čim hitreje pospravili zasluženi pridelek. Lucija Kumše je upravnica Ljubljanskih lekarn TOZD Posestvo Brest. Mnoge delovne naloge in opravila je že izpolnjevala na tem posestvu in bila vedno voljna prijeti za delo.

Preidimo k pogovoru o letošnji žetvi.

»Mi nismo imeli preje zajamčenega dohodka z žiti na našem posestvu. Tu je zelo pogosta rja in pičel pridelek najpogosteje ni pokrili niti proizvodnih stroškov,« je segla v preteklost Lucija Kumše. »Potem smo poskusili rž, kot bolj odporno žitarico, predvsem zato, da bi na njej pridelovali ržene rožičke. Pridelovanje rži in rožičkov smo pričeli v kooperaciji z ljubljanskim Lekom. Letos smo že četrto leto sejali rž na okrog 120 ha. Pridelki rožičkov počasi naraščajo. K temu pripomore boljše tehnologija, izboljšano cepljenje in sodobnejše, kakovostne sorte«.

Kakšen je bil pridelek v poskusnem letu in koliko pričakujete letos?

»Prvo leto je bila suša. Zato smo zbrali komaj 26 kg rožičkov na hektar. Takrat smo bili upani. Naslednja leta pa se je pokazalo, da kot kmetijci znamo dosegati tudi boljše rezultate. Lani smo imeli okrog 80 kg rženih rožičkov na hektar, letos pa računamo, da jih bo malo čez 90 kg.«

Vas Lek spodbuja k večjemu pridelku?

»Lek se je letos prvič odločil za stimuliranje. Po posebni lestvici so določili, da do 70 kg rženih rožičkov krijejo le proizvodne stroške in sicer v vrednosti 40 stotov pšenice na hektar. Od 71 do 80 kg imamo 0,7 odstotno stimulacijo, od 81 do 90 kg je 3,6 odstotna stimulacija, od 91 do 100 kg pa 10,1 odstotna spodbuda. Pričakujemo, da bomo letos vključeni v zadnjo skupino.«

Kam oddajate rž?

»Računamo, da bo okrog 14 stotov rži na hektar. Letina je povprečna. Ta pridelek je nekoliko manjši, kot če bi pridelovali čisto rž, saj se je precej pohodi s stroji (pajki), pa tudi prestreljevanje s cepivi odnese marsikatero zrnje. Tudi to rž prevzame Lek, ker je v njej že od 2 do 6 odstotkov rožičkov. Te v tovarni odberejo in upoštevajo pri pridelku ter obračunu. Rž ni posebej plačana«.

Letos je bilo rženo klasje visoko do 180 cm. Ste pobrali vso slamo?

»Slama je bila lepa in svetla, kljub deževnemu vremenu. Vso smo pospravili. Na hektar se jo je nabralo kar okrog 2 500 kg. Če ocenim pridelek rožičkov, rži in slame, smo letos vsi delavci posestva Brest in sodelavci iz Leka zadovoljni in upamo, da bomo tako uspešno sodelovali tudi v prihodnjem.«

STANE JESENOVEC

OB POLLETNIH GOSPODARSKIH
REZULTATIHIzvoza je veliko
več kot lani

V viški občini gospodarimo letos precej bolje kot lani, če gledamo rezultate blagovne menjave s tujino. Velikanske spremembe pa so očitne tudi pri zaposlovanju, zalogah in ne nazadnje pri osebnih dohodkih. Številke kažejo, da zategujejo pas povsod in da so ustaljena prizadevanja obrodila sadove. Še vedno pa posamezni rezultati zaostajajo za načrtovanimi in zaželenimi. Tam, kjer pozitivna gibanja še niso dovolj očitna bo potrebno v tem polletju narediti nadaljnje korake, ki bi gospodarstvo in negospodarstvo približali načrtovanemu.

Letošnji polletni celotni prihodek gospodarskih organizacij je večji za tretjino v primerjavi z lanskim in to je v številki: 9,7 milijarde dinarjev. Negospodarstvo pa je napredovalo počasneje s svojimi 26 odstotki in celotnim prihodkom 371 milijonov. Vsi ti znatni porasti so posledica povečane gospodarske dejavnosti, v veliki meri pa tudi cen. Cene so namreč pri proizvajalcih poskočile za 18 odstotkov, na drobno pa celo za 27 odstotkov. Zaradi pomanjkanja posameznih surovin ali pa strahu pred takšnim pomanjkanjem si delovne organizacije nabavljajo nenormalno velike zaloge in je zato očitni porast zalog surovin, različnega materiala in zalog nedokončanih izdelkov.

Gospodarstvo več akumulira

Zelo razveseljuje so številke, ki kažejo, da se je akumulativnost gospodarstva zelo povečala. V poslovnih sklad so dali v delovnih organizacijah skoraj 63 odstotkov več kot v tem času lani. S tem si ustvarjajo OZD možnosti za razvoj.

Osebnih dohodki so v polletju tudi narasli in dosegli poprečje 8403 din. Porast 16,8 odstotkov pa je preskromen, da bi dohiteval cene in so imeli letos v plačilnih kuvertah zaposleni realno za 6,9 odstotka manj denarja kot lani.

Negospodarstvo se ne more ponašati s tako dobrimi rezultati, čeprav niso slabi. Celotni prihodek je večji za 26 odstotkov, družbeni proizvod pa je najbolj porastel v elektroinštitutu Milan Vidmar (za 42 odstotkov). Akumulacija so povečali v negospodarstvu za 24 odstotkov, torej skoraj trikrat manj kot v gospodarstvu. Osebnih dohodki in sredstva za skupno porabo so pri povečanju prehiteli gospodarstvo, saj so porasli za 22 odstotkov. Največ so dobili v povprečju zaposleni v Vodnogospodarskem inštitutu, kjer so prejeli po 14.855 dinarjev.

Posamezne gospodarske dejavnosti pa so povečevale osebne dohodke z zelo visokim odstotkom, vendar predvsem zaradi lanskega zaostajanja za vsemi drugimi. Stanovanjsko komunalno gospodarstvo je povečalo za skoraj 39 odstotkov, kmetijstvo pa za 33 odstotkov. Tako so se izenačili z ostalimi v gospodarstvu. Zelo zaostaja v poprečju le gostinstvo, kjer kljub 27 odstotnemu povečanju osebnih dohodkov niso dosegli sedem tisočakov povprečne plače.

Zaposlovali so največ na novo v obrti (14 odstotkov) in gozdarstvu (11 odstotkov). Zaposlovanje pa nasploh zaostaja za ljubljanskim poprečjem. Zaposlovanje nameravajo v 114

OZD gospodarske dejavnosti v naši občini zadržati v dogovorjenih mejah in se zato sedanje število 17.742 delavcev ne bo pretirano povečalo.

Izvoz dohiteva uvoz

Najbolj razveseljuje številke gospodarskih rezultatov so tiste, ki zadevajo blagovno menjavo. Viške delovne organizacije s področja gospodarstva so izvozile za 157,3 milijona dinarjev in uvozile za 166,5 milijona dinarjev. Uvoz pokrivalo v naši občini 94,4 odstotno. Takšen rezultat sploh ni slab in gibanje v tej smeri je treba pospešiti. Vičani si zastavljajo v tem letu uravnovesiti uvozno izvozno bilanco, če se jim že ne bo uspelo uvrstiti med tiste občine, ki več izvažajo kot uvažajo. V primerjavi z lanskim prvim polletjem je viški izvoz porasel za 54 odstotkov, uvoz pa je upadel za 1,8 odstotka.

Večino vsega izvoza (to je 87 odstotkov) ustvari industrija. Zato je še posebej pomemben npr. rezultat Hoje, ki je povečala izvoz za 72 odstotkov (v številki je njen izvoz dosegel 42 milijonov), še večji pa je skok pri Utensiliji, ki je izvozila 86 odstotkov več, vendar je to v absolutni številki manj kot pri Hoji, saj je izvoz Utensilije 9,5 milijona dinarjev. Za skoraj tri četrtine večji izvoz pa je zabeležen tudi pri Kovinski industriji Ig.

Vsi ti premiki v izvozu pa še ne zadovoljujejo načrtov, ki jih imajo v delovnih organizacijah. Iskra TOZD SEM je načrtovani izvoz presegla za 23 odstotkov že ob polletju, celoten planiran izvoz so dosegli tudi v Slivaprojektu, medtem ko so manj izvozili kot so načrtovali v Plutalu TOZD Zapiralna embalaža in Kovinski industriji Ig.

Izvoz in uvoz sta tesno
povezana

Tesno povezanost med uvozom in izvozom opazajo v številnih delovnih organizacijah. Ilirija-Vedrog, ki je velik izvoznik – so na drugem mestu s 35,6 milijoni izvoza – je obenem največji uvoznik, saj uvozi za skoraj 53,7 milijona dinarjev. Svojega uvoza torej še ne pokrivajo, vendar razmerje izboljšujejo. Veliko uvažajo še v Plutalu TOZD Zapiralna embalaža, Iskri TOZD Horjul, TTL TOZD Proizvodnja, Tovilu, KIG in skupnih službah DES, kjer so uvoz povečali za štirikrat.

Ob vseh uvozno izvoznih rezultatih je jasno, da je večkrat izvoz odvisen od uvoza določenih surovin, saj brez njih ni izdelka, ki bi ga lahko izvozili.

Večina denarja za uvoz gre za repromaterial in surovine (76,8 odstotka) in investicijsko opremo (11,8 odstotka) medtem, ko porabijo za blago široke potrošnje le 1,4 odstotka. V izvoz gre večinoma blago široke potrošnje in repromaterial ter surovine – oboje z malo manj kot 40 odstotki.

Do polovice leta so v gospodarstvu uvozili investicijske opreme za komaj 14 odstotkov od načrtovane in blaga za široko potrošnjo tudi le petino od načrtovanega, torej precej manj kot bi lahko. Varčevanje je očitno.

Pri izvozu je v prvi polovici leta šlo na tuje že 64 odstotkov planiranega repromateriala in 53 odstotkov investicijske opreme. Zaostanek je le pri višjih oblikah menjave.

Večina izvoza gre na Zahod

Viško gospodarstvo je izvozilo v zahodne države 71 odstotkov vsega izvoza. Na zahodnem trgu so prodali za 61,4 odstotka več kot lani v tem času, medtem ko na vzhodu le za 41 odstotkov več, izvoz v države v razvoju pa je celo upadel in je bil le tri četrtine lanskega.

Uvoz se je povečal za velikanski odstotek: 254 iz vzhodnih držav, začel se je iz držav v razvoju, medtem ko je padel iz zahodnih držav. Porast uvoza v takšni meri (254 odstotkov) z vzhoda ni najboljša saj to slabi uvozno izvozno razmerje in bi bilo treba omejevati uvoz tudi iz vzhodnih držav.

Manj naložb, štirje izgubaši

Gospodarstvo je zaradi znanih vsesplošnih omejitev gradilo in vlagalo manj. Investicije so uresničile le v višini ene četrtine in še to večinoma s posojili, zelo malo pa je lastnih sredstev in združenih sredstev. Posojila večkrat predstavljajo polovico potrebnega denarja.

Dobre rezultate pa malce kvirajo gospodarske štiri OZD in dve negospodarski. Te imajo izgubo. V Slovenija ceste-Tehnika TOZD Opekarne imajo izgubo zaradi povečanja cen energije, saj cene njihovih izdelkov naraščajo počasneje kot cene energije in surovin. V Iskri Elektrozeve – TOZD Antene in navigacije je povzročila izgubo neenakomerna prodaja in je izguba začasna. V Žimnici so bile razmere neurejene in so morali uvesti ukrep družbenega varstva in 15. julija celo stečaj. V Magistratu TOZD Avtopark je prišlo do izgube zaradi manjšanega obsega poslovanja, ker je bilo n.nanj naročil zaradi vsesplošnega varčevanja.

INT TOZD Matematika in mehanika ni dobila plačanih vseh računov in imajo zato izgubo, v Radu študent pa je izgube krivo neizpolnjevanje obveznosti ustanovitelja.

MILOVAN DIMITRIČ

Servisna
cesta zamuja

Obljube in zatrjevanja v juniju, da bo servisna cesta – vzporednica s Tržaško – končana v nekaj dneh, so se izkazale kot neuresničene. Servisna cesta še vedno ni gotova in tudi delavci sedaj posebej ne hitijo, saj je sezona mimo in se ne mudi več tako. Res pa je, da tudi prej posebej niso hiteli, ker če bi, potem bi bila servisna cesta resnično gotova v obljubljenih rokih. Vse se je tako zavleklo, vendar vsi po vrsti zatrjujejo, da mora biti servisna cesta na vsak način gotova do zime. Spomladi, ko se bo začela – takoj, ko bo dovoljevalo vreme – rekonstrukcija Tržaške ceste mora biti servisna cesta nared.

Problem ob urejanju servisne ceste je tudi v tem, da še vedno niso razjasnjene vse stvari in še vedno ostajajo nekatere dileme. Prečna povezava na Tržaško in priključki na Tržaško še vedno niso v vseh zamislih in načrtih enaki. V času gradnje bodo priključki avtocest in raznih obvoznice bo le malo servisne ceste ostalo takšne kot naj bi bila sedaj v tem trenutku. Kako bodo speljali posamezne prometne rešitve še ni znano in o temu se bo treba dogovoriti.

Prvotno so tudi načrtovali, da bodo postavili preko Gradaščice začasen pontonski most, potem pa so se odločili za zidavo pravega. Tudi to je zavleklo gradnjo.

Urejanje servisne ceste je naletelo še na dru-

ge probleme. Zrušiti je bilo treba en objekt (delavnico) in ob tem so se stvari zapletale. Tudi med investitorji (investitor sta bila vsak polovico Zavod za urejanje stavbnih zemljišč Vič in SIS za ceste mesta Ljubljana) odnosi niso bili povsem jasni in razčiščeni. Vse to je povzročalo zastoje.

Vsem tem problemom so se pridružili še že skoraj obvezno komunalni problemi, ki jih ni bilo malo. Vse to pa bo treba rešiti sedaj in servisna cesta mora biti gotova pred poslabšanjem vremena.

Zamuda pri servisni cesti je izguba za čas turistične sezone, ko bi lahko razbremenili Tržaško, medtem ko za rekonstrukcijo ni nič zamujenega. SIS za ceste mesta Ljubljana sedaj nima dovolj denarja (inflacija in dvig cen) niti za tisto kar že gradijo. Zato niti ne bi mogli začeti s prenovo Tržaške v tem letu. Prenavljanje Tržaške naj bi se začelo zgodaj spomladni prihodnje leto. Takšen časovni premik pa ima to nevarnost, da se bo to vse skupaj spet zavleklo do poletja, torej do sezone in bomo poleti ustvarili z rekonstrukcijo Tržaške vrhunec sezone nemogočo prometno zmešnjavo. Rokov bi se morali zato graditelji tako servisne ceste kot prenavljalci Tržaške točno držati.

M. DIMITRIČ

